

VZPOMÍNKA NA DOC. HILDEGARD BOKOVOU

V letošním roce uplyne 75 let od narození významné české germanistky a členky redakční rady ČMF, paní doc. Dr. phil. Hildegard Bokové († 10. 3. 2005 České Budějovice).

Hildegard Boková se narodila 19. 6. 1941 ve Waldenburgu (dnes polském Walbrzychu). Na univerzitě v Jeně, kde vystudovala germanistiku a anglistiku, rozpoznal její výrazný talent známý medievista a autor středohornoněmecké mluvnice prof. Heinz Mettke. Pod jeho vedením úspěšně obhájila svou diplomovou práci a v roce 1970 i rigorózní práci s názvem *Die Sprache von Athis und Prophlias* a po jeho boku začala pracovat na pozici vědecké asistentky. Z jejich vědeckých výstupů z této doby lze zmínit např. *Wörterbuch des althochdeutschen Wortschatzes* v Mettkově antologii *Altdeutsche Texte* (1970). Napsala větší počet hesel o recepci antiky v dílech německých spisovatelů 18. a 19. století pro encyklopedii *Lexikon der Antike* (1971). Působení v Jeně (1965–1972) se jí stalo osudným nejen ve sféře profesní, nýbrž i soukromé. V roce 1968 se tam poznala s germanistou Václavem Bokem, za kterého se později provdala. Na podzim roku 1972 obdržela nabídku spolupodílet se na budování poměrně nového germanistického pracoviště na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích, kterou přijala, a s nadšením a plným nasazením pokračovala ve své vědecké práci. V r. 1997 se habilitovala na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně spisem *Deutsche Urkundensprache in Südböhmen 1300–1420*, kterým završila svůj zevrubný výzkum ve stěžejní oblasti své badatelské práce a jímž významně přispěla k výzkumu německého jazyka v českých zemích. Habilitační práce pak vyšla tiskem v r. 1998 pod názvem *Der Schreibstand der deutschsprachigen Urkunden und Stadtbucheintragungen Südböhmens aus vorhussitischer Zeit (1300–1420)*.

Láska k jazyku a k rozplétání záhad jeho vývoje byla spojovacím prvkem všech jejích lingvistických prací, kterých bylo víc než čtyřicet.¹ V návaznosti na výzkumy v oblasti diachronie, kterým se věnovala během germanistické dráhy v Jeně, rozvíjela doc. Boková svou badatelskou činnost v oblasti vývoje německého jazyka i na svém českobudějovickém působišti s tím, že využila možností jihočeského regionu a zaměřila se na výzkum německého jazyka v jižních Čechách ve 14.–16. stol. Její rozsáhlý výzkum jazyka německy psaných textů raně novohornoněmeckého období dokládají např. analýzy jazyka nejstarší německé rožmberské listiny z roku 1300 (*Jazykový rozbor nejstarší německé rožmberské listiny z roku 1300*, 1975), studie jazyka popisků na nástěnné malbě Svatojiřské legendy dochované na zámku v Jindřichově Hradci (*Zur Sprache der Bildunterschriften zur Georgslegende in der Burg Jindřichův Hradec*, 1978), historiolingvistický výklad o hláskoslovných aspektech německy psaných listin Oldřicha II. z Rožmberka z let 1418–1445 (*Zum Lautstand der deutschsprachigen Urkunden Ulrichs II. von Rosenberg in den Jahren 1418–1445*, 1984), diachronní popis českobudějovických městských listin z období 14. a 15. století (*Zur deutschen Sprache der Urkunden von Budweis (České Budějovice) im 14. und 15. Jahrhun-*

1 Bibliografie doc. Hildegard Bokové viz Andrášová, H. — Ernst, P. — Spáčilová, L.: Germanistik genießen. Gedenkschrift für Doc. Dr. phil. Hildegard Boková. Wien: Praesens Verlag, 2006, s. 19–26.

dert, 1989), pojednání o jazyce mýtného a celního sazebníku úřadu českobudějovického městského rychtáře z konce 14. stol. (*Zur Sprache eine Maut- und Zolltarifs des Budweiser Stadtrichteramtes*, 1993) apod.

Na poli lexikografie, kde plnohodnotně využila svou dlouholetou excerpční činnost při práci s historickými texty, se významnou měrou zasloužila o vydání *Stručného raně novohornoněmeckého glosáře* (2003).

Za vrchol její vědecké dráhy lze jistě bez nadsázky považovat edici německé Kroniky trojanské z 15. stol. (*Eine anonyme deutsche Übersetzung des Buches von Troja nach Guido de Columnis anhand der Handschrift G XXIX der Bibliothek des Prager Domkapitels*, 1990) a vydání několika zlomků německých středověkých děl nalezených na našem území (*Ein Budweiser Fragment des „Willehalm“ Wolframs von Eschenbach*, 1981; *Zwei Prager Neidharte*, 1984; *Neue Herbort-Fragmente aus Krumau*, 1996), na kterých spolupracovala z podstatné části se svým manželem a předním českým medievistou, prof. Václavem Bokem.

Vedle výrazně historicky zaměřených prací proslula doc. Boková též svými publikačními počiny z oblasti lexikologie, frazeologie, idiomatiky a nauky o jménech. Její dobrá znalost češtiny jí zde umožnila konfrontativní pohled na řadu problémů (např. *K některým problémům českých a německých frazeologismů v konfrontativním pohledu*, 1983). Své znalosti předávala se zaujetím i s notnou dávkou vtipu a humoru také studentům a studentkám na své katedře a i pro ně sepsala celou řadu skript a textů, např. *Texte deutscher Dichtung vom ersten Weltkrieg bis zur Gegenwart* (spolu s M. Vančatovou), *Einführung in die Landeskunde der deutschsprachigen Gebiete I.* (pod vedením K. Maršíka), *Materialien zum Konversationsunterricht für Deutschlehrerstudenten* (spolu s V. Bokem a A. Hovorkovou), *Texty ze starší německé literatury* (spolu s V. Bokem) atd. Její pedagogické působení bylo vedle vědecké činnosti neméně významné. Dodnes je její jméno s českobudějovickou germanistikou spojováno zcela automaticky. Její studenti vděčně vzpomínají na hodiny fonetiky a fonologie, lexikologie, a dokonce i na trochu obávané hodiny historické mluvnice, na její lidský přístup, úsměv na tváři i v těch nejvypjatějších situacích, vstřícnost i porozumění pro studentskou duši. O existenci sešitu, do kterého si zapisovala zajímavé chyby a výroky studentů, se dodnes vyprávějí legendární historiky. S úctou vzpomínají na doc. Bokovou nejen její studenti, ale též kolegové z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a z katedry germanistiky, kterou od roku 1992 úspěšně vedla a které vtiskla směr i do let po svém odchodu. Pečovala o odborný růst pracoviště, pořádala konference i workshopy pro studenty, spolupracovala s řadou zahraničních univerzit, např. s univerzitami v Augsburgu a v Braunschweigu.

Doc. Boková byla členkou redakční rady ČMF od r. 2004, kde patřila ke germanistickému zastoupení filologického spektra redakce. Do redakční rady byla navržena prof. Alenou Šimečkovou, která se po svém nástupu do vedení časopisu rozhodla posílit redakční radu, a tuto iniciativu redakční kruh ČMF jednomyslně podpořil. Důvodem volby doc. Bokové za členku redakční rady byly její lidské kvality jako svědomitost, důslednost, odborná erudice a plné pracovní nasazení, které se také promítlo do plnění redakčních úkolů. Po celou dobu svého působení v redakční radě se doc. Boková starala o zajištění kvalitních germanistických příspěvků a obratem posílala ve-

dení redakce posudky na články a recenze v rámci recenzního řízení. Je velká škoda, že její působení v redakční radě trvalo tak krátce a že jejím členům nebylo dopřáno déle se radovat z úžasné spolupráce s touto osobností české germanistiky.

Hana Andrášová | Katedra germanistiky, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity | Jeronýmova 10,
371 15 České Budějovice
andras@pf.jcu.cz